

(Спајкд магазин, 28.6.2010)

Последњи догађаји потврђују да главна мотивација западних сила када је Авганистан у питању није да „спасу Авганистанце“, већ - да спасу образ. Од начина на који се председник Обама ухватио у коштац са дебаклом генерела Мек Кристала до обећања премијера Дејвида Камеруна да ће се „храбре британске трупе“ вратити кући до 2015. године, постаје све јасније да НАТО трупе, предвођене Америком и Британијом, остају у Авганистану највише зато да би се избегло признавање пораза.

Оне нису тамо како би постигле икакве конкретне циљеве, још мање ради нафте или руда, како тврде неки нервозни антиратни активисти, већ пре свега како би се, грађењем имиџа Запада као чврстог и посвећеног, замаскирао дубоки политички и војни дефетизам који је захватио мисију у Авганистану. Овај пи-ар императив, мисија да се спаси образ, доноси нам нову и опасну врсту ратовања, који се не води због потребе Запада за сировинама или услед жеље за увећањем његове политичке моћи у иностранству, већ из очајне потребе да се расуло прикаже као одлучност, а пораз као победа. Слање људи у рат и напади на положаје авганистанаца пре су пи-ар вежба, него империјално освајање.

Сви сада признају да овај рат не може бити добијен, и то заправо отворено и говоре. При одласку из Авганистана у октобру 2008. године, генерал-мајор Марк Карлтон Смит, командант британских трупа, рекао је како НАТО не би требало да очекује „коначну војну победу“. Специјални изасланик Уједињених Нација у Авганистану, Каи Еиде, казао је: „Сви ми знамо да не можемо однети војну победу. Она мора бити однесена политичким средствима.“ Генерал-мајор Ричард Бланшет, представник за медије Међународних снага за безбедносну помоћ које надгледају мисију НАТО у Авганистану, изјавио је да је „војно решење“ немогуће.

Министар одбране САД Роберт Гејтс осудио је крајем 2008. године овакве коментаре као „дефетистичке“. Но, годину дана раније његов председник, Барак Обама, најавио је почетак повлачења америчких трупа из Авганистана за јули 2011, истовремено најављујући да ће у међувремену тамо бити послато додатних 30.000 војника. Тиме је у једном даху најавио и рат и повлачење, то јест „ескалацију повлачењем“, како је приметио један амерички новинар. Ово је показало да вашингтонске елите, упркос оптужбама за дефетизам које упућују својим британским савезницима и савезницима из

Уједињених Нација, такође верују да рат не може бити добијен, те да у року од годину дана треба почети са повлачењем. С тим, што најаву повлачења они више воле да забашуре најавом слања 30.000 војника у Авганистан чисто ради утиска, односно како би, док најављује крај своје мисије, Америка и даље деловала „одлучно“.

Сукоб унутар НАТО, и веома јавна чарка између британских генерала који не верују у победу и представника америчке одбране који сузбијају дефетизам, није суштински сукоб око питања начина ратовања и борбе против Талибана, већ неслагање око односа са јавношћу. Све стране у НАТО се слажу да се рат не може добити и да би га требало окончати, једино се не слажу да ли то треба представити језиком тешкоћа или језиком победе. Да ли је исход рата последица чињенице да се испоставило да је отарасити се Талибана испало теже него што се мислило, или је он заправо тако био и планиран, са ограниченим циљем да се ослабе Талибани, среди ситуација на Северу земље и створе релативно јаке авганистанске снаге безбедности (како сада тврде неки званичници САД).

Када је Обама најавио тих додатних 30.000 трупа, то није, како неки коментатори тврде, био доказ да је он посвећенији рату у Авганистану него Британци и УН, већ доказ да је он посвећенији од њих пи-ар рату за спасавање репутације. Док се труд европских политичара да се спаси образ ограничава на изјаве типа „усредсредимо се на политичка средства, а не на војну победу“, Обамина посвећеност спасавању образа укључује и слање нових 30.000 војника, људи и жена од крви и меса који могу озбољно настрадати, чак и погинути, а чије присуство служи само ублажавању ефекта најаве америчког повлачења. Ради спасавања образа, неки из НАТО спремни су само да дају обмањујуће слаткоречиве изјаве за медије – Обама је с друге стране спреман да за то ризикује и људске животе.

Важно је схватити шта је то што је довело до пораза НАТО снага у Авганистану. Није у питању био спољашњи непријатељ, већ унутрашња неслога. Дефетизам је друго име овог пораза. Војни команданти причају о негостољубивости авганистанског терена и непоколебљивости Талибана, што су свакако фактори који јесу утицали на исход НАТО мисије (веће и сложније освајачке војске од НАТО већ су искусиле жилавост Авганистана). Међутим, основни разлог јесте недостатак икакве јасне мисије, непрестано мењање разлога за рат, недостатак основне опреме (у британским снагама), утицај модерних идеја о пост-трауматском стресном поремећају и осетљивости војника, усвајање стратегије избегавања ризика која је уместо ослањања на људску интелигенцију фаворизовала акције беспилотних летелица, и општи недостатак политичке воље и смера – укратко, криза саме западне политике, коју су се наше вође надале да ће овај рат решити – а која је довела до тога да смо у Авганистану поразили сами себе.

Тврдити да су Талибани победили Запад значи схватити ствари сасвим наопако. Заправо, оно што је у великој мери одржало Талибане, и морално и војно, јесте дефетизам НАТО снага. Како је наведено у једном извештају, талибанске вође „искористиле су „дефетистичке“ коментаре западних званичника како би извојевале пропагандну победу“; према неким изворима, они су на крилима дефетизма Запада регрутовали нове борце и подигли ентузијазам постојећим. Најаве повлачења које су дали и Обама и Камерун, односно рекламирање чињенице да неће још дуго ту остати, даје Талибанима подстицај да издрже још коју годину водећи герилски рат ниског интензитета, да би након повлачења НАТО преузели власт од Карзајевог режима, компромитованог својом сарадњом са дефетистичким окупаторским снагама, што већ најављују и неки западни званичници.

Уколико сте се од почетка противили рату, можда се питате: па шта? Ми ионако нисмо желели да видимо НАТО снаге у Авганистану, зашто не бисмо прослављали њихову пропаст? Због тога што је дефетизам једна веома разорна сила када су у питању међународни односи. Мисија за спасавање образа, покушаји Лондона и Вашингтона да избегну шире политичке кризе „озбиљним приступом“ Авганистану – рађа опасну врсту ратовања, у којој је озбиљна стратегија подређена медијској манипулацији, дугорочно размишљање уступа место пи-ар-у са краткорочним дејством, а мисије у којима се ради о животу и смрти се покрећу како би се „изградио имиџ који повећава политичку моћ“. То доводи до ратова који могу бити још нестабилнији и непредвидивији него ранији империјални походи, и у којима се крв пролива... па, ни због чега.

(превод и адаптација: Јована Папан)